Ч. 152. Чернівції, пятниця дня 22. грудня 1906 (4. січня 1907 р.) Ротник XXII.

БУКОВИНА

Виходить кождої середи, пятниці і неділї.

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“
в Австро-Угорщинї: на цїлий рік 16 кор., на пів року 8 кор., на чверть року 4 кор., на місяць 1 кор. 50 сот.
в Росиї: на цїлий рік 8 карбованцїв, на пів року 4 карб.
в иньших державах: на цїлий рік 32 фр., на пів року 16 фр.

Передплата на „Буковину“ разом із тижневником „Руска Рада“
на цїлий рік 18 кор. (згл. 9 рублїв або 34 фр.) а на пів року 9 кор., згл. 4·50 р., або 17 фр.
Поодиноке число 10 сотиків.

Редакция, адмініcтр. і експедиция „Буковини“
в Чернівцях ул. Петровича ч. 2.
Ч. телефону 176.
Адрес для телеґр.: „Буковина — Чернівцї“.

Оголошеня приймає ся по 20 сот. від стрічки. „Надіслане“ по 40 сот. від стрічки. При частїйших замовленях відповідний рабат.
Реклямациї неопечатані вільні від порта.
Рукописи звертає редакция лише за попереднім застереженем і валученем належитости почтової.
В справах редакцийних можна устно порозумівати ся що дня від 9—10 рано і 2—3 по пол. крім недїль і сьвят.

КРАЄВІ СОЙМИ.

Короткі ферий парляменту вихісновано на те, щоб скликати краєві сойми на кілька засїдань. Зараз по католицких різдвяних сьвятах зійшла ся в четвер 27. м. м. більшість краєвих соймів, щоб залагодити хоч найбільше пекучі краєві справи. Першу точку програми дїланя соймів підчас сеї короткої сесиї творила майже скрізь: буджетова провізория. В богатьох соймах піднесли ся голоси за зміною ординациї виборчої до краєвих соймів, а в долїшно-австрийскім, стирийскім та корунтаньскім соймі піднесено справу примусу голосованя при виборах до парляменту. Долїшно-австрийский сойм навіть приняв вже той закон у всїх трох читанях.

Як звісно, при ухвалї виборчої реформи парлямент не ухвалив примусу голосованя, а полишив рішене сего закону поодиноким соймам, мотивуючи своє поступоване тим, що не в кождім краю панують однакові відносини, що не в кождім краю мав би сей закон пожадані успіхи. У парляментарній комісиї для виборчої реформи пос. Василько зпрецезував становиско Русинів що до обовязку до голосованя, заявляючи ся проти його заведеня. За сим законом можуть бути лише такі партиї, яких становиско захитане, які не певні довіря своїх виборцїв, що заманїфестували би свою опозицию вперед пасивною резистенциєю; і коли ті партиї думають таким способом зискати для себе кілька мандатів, то сьвідчить се, як сказано, лише про їх обезсилене або про незрілість їх виборцїв. Однакож на виборцїв, яких ще тримає ся в руках лише тому, що не виринула друга партия, до якої вони прилучили би ся, на тих виборцїв не мож числити, а хоч би і за помочию примусу до голосованя. Як раз там, де буде заведений сей закон, розвивати ся буде полїтичний індіферентизм а вислїд голосованя не буде результатом полїтичних переконань виборцїв, але сьмішних припадків... Котрі сойми підуть в слїд за долїшно-австрийским, — дасть ся ще видїти.

У більшости соймів панувало невдоволене із за того, що скликано їх на так короткий час, а під час дебат над провізориями буджетовими не обійшло ся без національних жалїнь.

Окрім долїшно-австрийского сойму, який буде відбувати засїданя аж закім не розпічнуть ся наради в парляментї, всї сойми вичерпали коротку програму сеї сесиї і їх відрочено. Найкоротше тревала сесия тріестеньского сойму. Його отворене було сполучене із великою манїфестациєю социяльних демократів в користь виборчої реформи. Виборча ординация, на якій полягає тріестеньска Рада мійска і сойм, датує ще з року 1850, так що намісництво часто заявляло, що на её підставі взагалї не може перепровадити виборів. Депутация соц. демократів передала намісникови кн. Гогенльогови і маршалкови д-рови Сандрінелї дотичні мемориялы і обидва обіцяли поперти домагане реформи виборчої до сойму. Се питане найшло свого речника і в повній палатї. Пос. Рибар поставив добре умотивоване внесене на реформу виборчої ординациї, яке внесене придїлено до осібної комісиї. Згаданий посол поставив також внесене на ревізию ґрунтових книг і взглядненe словіньскої мови. Так само придїлив осібним комісиям горішно-австрийский сойм внесене посла Еґера на зміну виборчої ординациї та полїпшене учительскої платнї. В стирийскім соймі поставив внесене на зміну виборчої ординациї посол Пльой, а посол Рокітанскі жадав заведеня примусу голосованя при виборах до парляменту. Буджетову провізорию придїлено ще буджетовій комісиї. По короткій дебатї приняв 4 місячну буджетову провізорию сольногородский сойм, як також цїлий ряд наглих внесень, що відносять ся до реґуляциї гірских потоків, запертя границь для ввозу худоби і мяса і и. У шлескім соймі прийшло до малого конфлїкту між послами нїмецкими з одної а польскими та ческими з другої сторони. Іменно запротестував пос. Міхейда проти того, що президент витав послів лише в мові нїмецкій з поминенем польскої і ческої і застеріг ся проти будь якого прецеденсу в сїм напрямі. По тім принято буджетову провізорию на цїлий 1907 рік. А знова пос. Піхлер запротестував у моравскім соймі проти заіменованя ґр. Серенї краєвим маршалком, зазначуючи, що його партия противить ся тому, щоби найвисші місця обсаджено шляхтою. По залагодженю кількох дрібнїйших справ, приняв сойм 4 місячну буджетову провізорию. В ческім соймі панувало невдоволене ізза того, що скликує ся сойм звичайно на дуже короткі сесиї. Всї партиї звернули ся з просьбою до маршалка, щоб постарав ся, аби по розвязаню парляменту скликано сойм на довшу сесию, бо є до залагодженя дуже важні справи, між тими і виборча реформа. По тім реферував пос. Епінґер про краєвий буджет; недобір виносить сего року 18 міл. корон, головно через будову нового заведеня для умохорих. Підчас дебати над буджетовою провізориєю жалували ся Нїмцї, що їх упослїджує ся. Пос. Бакса робив закиди ческим послам в парляментї, що не роблять нїчого в цїли санациї краєвих фінансів і натякнув на конечність виборчої реформи до сойму. Взагалї із всїх бесїдників говорило невдоволене із ладу. Нїмцї стремлять до злуки з Нїмцями, а Чехи бачать свій ідеал в самостійній ческій державі, як се заявив пос. Калїна. По довшій дискусиї принято проти голосів нїмецких послів буджетову провізорию. Корунтаньский сойм займав ся полїпшенем учительскої платнї і предложив дотичний законопроект специяльній комісиї. І тут обізвав ся голос за примусом голосованя, і найшов свого оборонця в др. Пуповачу. З ухвалою сего закону дуже поквапив ся долїшно-австрийский сойм. Вже зараз на першім засїданю поставив др. Гесман дотичне внесене, вибрана комісия „обдумала“ його і сойм чим скорше приняв закон в другім і третім читаню. Яка вартість того закону в загалї, сказали ми висше, а закон дол.-австрийский навіть трохи сьмішний, бо не з'обовязує виборця явити ся до голосованя, але до поданя причини, чому не явив ся до урни.

Подїї в Росиї.

Перед виборами.

Чим більше зближають ся вибори, тим більше гіршить ся настрій росийск. правительственної преси. Найбільше болить єї, що до виборів приготовляють ся з великим успіхом партиї з лївиці, а умірковані дрімають. Та в дїйсности, реакция не спить. Правительство уживає прецїнь всїх адмінїстративних і судових переслїдувань, щоб спинити рух радикальних та социялїстичних партий. Пізнати се найлїпше по переслїдуваню преси. Коли зважити, що від 24. падолиста до 4. грудня закрито на провінциї дванайцять ґазет, із того дві з рівночасним арештованем і видаленем редакторів, вісїм часописий оскаржено, в трох редакциях відбули ся труси, замкнено три друкарнї, для трох ґазет заведено знова цензуру, і то не задля проти поповнених яких нелеґальностий, але за видруковане відозв від конституцийно-демократичних партий, за видруковане нотаток із ґазет, що виходять в головних містах і т. д., то зрозуміти можна, що адмінїстрация дбає про здавлене поступових партий. Сам Столипін не стоїть осторонь. Коли читаємо „Знамя“ або „Моск. Вѣд.“, то мож подумати, що Столипін завзятий социялїст, так сильно нарікають на него сї ґазети „русскихъ людей“ vulgo „чорносотенцїв“. Однакож Столипінови дїє ся в сїм зглядї кривда, бо старає ся

---

3) *Лїнкеус.*

„Чого они властиво тїшать ся?“

(З фантазий реалїста).

Переклала Теодора Безпалко.

(Дальше).

А коли деякі пануючі зробили на се невдоволену міну, продовжав дальше старий суверен: Справдї не можу собі о собі нїчо особлившого виображати! Знаю дуже добре, що не посїдаю анї знаня анї штуки, не маю анї полїтичного анї мілїтарного талану, гадаю собі отже: Як можеш ти себе порівнувати з тими мужами, які весь свій талан і пильність обертають на поучене цїлого сьвіта і не перестають працювати, доки їм стає сил?!

— Але-ж Ви поставлені на Вашім високім становиску з Божої ласки! — закликали рівночасно його товариші, а він відповів: Но так, се може бути і я дякую Всемогучому за його ласку; але так само можуть ті панове говорити і свобідно запевнювати, що они з Божої ласки поставлені на свої катедри або обдаровані особливими спосібностями?

— Але они не говорять сего! — перервав йому бесїду господар-суверен і сею заміткою викликав голосний сьміх і живі ознаки признаня. — Отсе власне і є! — зачали кричати і другі гостї-суверени, а молодий суверен запримітив з червоним і гнївним лицем: Се власне і є специяльна ласка Божа, що всї иньші не говорять так само; куда би ми зайшли, наколи-б кождий швець і кравець, кождий учитель або танцмайстер схотїв впевняти, що кождий з них поставлений з Божої ласки на своїм становиску?! Се певно внутрішний голос, походячий з неба, який відбирає їм відвагу до сего.

— Я роздумував нераз над подібними случаями, про який тут розказувано — говорив иньший — і гадаю, що люди хилять ся перед нами як вельблюд, щоби взяти тягар; они показують нам наперед свою ширину, відтак згинають ся, мовби казали: О ще більше солодкого тягару! Ще більше ордерів! Ми маємо ще досить місця на наших грудях!

Се пояснене викликало знов у всїх гучний сьміх, який чути було аж на улицю; а товпа народу вдоволена, що пануючі провели у такім веселім настрою кілька годин, і між людностию сего міста загуло знов громозвучне „гурра“.

Суверени пили оден до другого, а коли настав спокій, промовив знов оден з них:

— Для мене се пояснене зовсїм зрозуміле; при тій нагодї хотїв би я просити нашого Пана-Брата, якого уважають між нами за властивого ученого, щоби сказав нам, хто перший раз увів у сьвіт велику ідею ордерів?... Вже знов „Гурра“ і „Славно!“ Чи не видаєсь Вам Панове се трохи нудним? Чи маємо в безконечність дякувати?

— Непотрібно — сказало кількох відразу — ще якийсь час будуть так кричати; а в кінци, як нїхто не буде виходити на балькон, розійдуть ся спокійно до дому.

— Що до ідеї ордерів, — зачав Вчений-суверен — то она розвивала ся в протягу часу і не можна властиво означити докладного часу єї повстаня; лавр стоїть близько до початку. Що однак далеко важнїйше і знаменнїйше, як ідея удїлюваня ордерів, є впровадженe сьпіву до шкіл і ужите його до публичних имнів, маю на гадцї народні имни, національні і т. п. Се є архитвір практичної психольоґії, якому подібного годї найти. Щоби винайти страшок, який би усмирював неспокійні дїти, треба було аж такого фільозофа, як Архітас; тут однакже маємо ще щось більше! Се певно заведено у вас всїх, мої благородні братя і свояки, що дїти у школах бодай раз денно сьпівають спільно краєвий имн в честь пануючого?

— Певно, певно, — відповіли всї, а вчений-суверен продовжав:

— Тепер прошу дозволити менї малу, може і суху фільозофічну діґресию. Пригляньте ся наперед дїйсно чудесній гадцї сего великого Незнакомого, котрий перший поставив методу: голого повторюваня, щоби доказати те, що не дасть ся доказати.

— Що за ґрандіозна ідея, впоювати в людий якесь переконане тим способом, що каже ся по просту якесь речене повторити десять або сто разів. І ся ідея минула уваги такого великого льоґіка і діялектика як Арістотель!.. Прошу ласкаво уважати, що тут дїє ся. Говорить ся комусь якесь речене, оно може бути правдиве, або неправдиве, може мати якийсь змисл, або заключати цїлковиту нїсенїтницю, або що найменьше, може бути в иньший спосіб зовсїм а зовсїм неможливе до узасадненя; як радить ся тогдї? Не дає ся по просту спокою і вимовляє ся се речене завсїгди на ново; а ще лїпше, доводить ся в якийсь спосіб сих людий до того, що они се речене самі часто вимовляють; а коли би призвичаїти їх робити се від молодости — мої панове! тогдї можете осягнути, що лиш захочете... Вибачайте, що забігаю так далеко, заки прийду до нашої властивої практичної теми...

— Се нїчо не шкодить, ми дуже уважні! — відповіли всї весело.

— Дякую гарно, мої благородні братя і свояки! Отже пригляньте ся сему знаменитому способови, яким, після сеї „Методи голого повторюваня“ — так можна се назвати — впоює ся людям погляди і спосіб думаня. Замість, щоби, як в науцї дати раз або більше разів доказ на якесь тверджене, не дає ся сто рази жадного доказу; натомість повторяє ся се тверджене, голе, як оно є, сто рази і се — вистарчає! Тут видите, мої благородні братя і свояки, що подїї у ду-

на кождім кроцї підпирати реакційні заходи. Так дає він на примір грошї на заснованє по провінциї рептильок. Полїция дбає про те, щоб порядну ґазету, що виходить в місци, закрито, а ґубернатор приписує окружним настоятелям кілько передплатників має приєднати в своїм повітї. Отже накладає ся на нарід новий податок. Безпосередно піддержує правительство „умїркованих" то є „октябристів" і „союз мирного обновленія". Октябристи, з Гучковом на чолї, мають свого публичного речника в найбільшій рос. ґазетї, крайно консервативній „Новое Время" і клонять ся все до „русскихъ людей". Лївиця умїркованих стоїть під проводом ґр. Гайдена і Шіпова і надїє ся, що до неї переступить богато кадетів, так як вже пристали до них „польскі демократи" і богаті Жиди. Кадети ще не знають, що мають робити. Їх орґан „Рѣчь" говорить ба за злуку з другими партиями, ба знов уважає таку злуку випущеннєм сили із рук, тому що вони мають між народом найбільший вплив. Сего не мож сказати, бо чи малий вплив мають і социял-демократи. Тому є цїлком оправдане напімнене кадетів зі сторони демократичної „Страни", щоб лучили ся із соц.-демократами і таким способом не допускали реакціонерів до сили. Однакож социял-демократи ухвалили не лучити ся з нїякими партиями, хиба тільки з кадетами і то лише в тім разї, коли грозилаб небезпека, що в противнім випадку вийде послом якийсь із правиці. Видко, социялїсти чують ся досить сильними. — Як звісно вибори виписані на 19. лютого.

Революцийна хроніка.

Як звісно в Льодзи видалено від роботи звиш 40.000 робітників, через що приходить в містї часто до заворушень, які потягають за собою кроваві жертви. Вчера прийшло між робітниками а військом до конфлїкту, при чім вбито чотирох робітників, а двох женщин тяжко ранено. — Із Одеси телеґрафують до Берлину, що в понедїлок в ночи старало ся кілька молодих людий, в шапках моряків, закрасти ся на поміст паровика „Григорій Маркъ", щоб висадити його в воздух. Між напасниками а моряками вивязала ся стрільба, при чім ранено по обох сторонах по одному чоловікови. Напасникам вдало ся втечи, а на березї найдено підземну машину і матеріяли динамітові. Нинї доносять, що у тамошнїй пристани поповнено поновний атентат на корабель. Не вислїджені злочинцї висадили оден корабель у воздух, при чім два матрози потерпіли тяжкі ушкодженя. Догадують ся, що виновники належать до страйкуючої корабельної команди. — В Петербурзї відбули ся коли́сько в ночи труси в помешканях революціонерів. Полїция сконфіскувала при тім важні письма і спис 27 чільних людий, які засуджені партиєю на смерть.

Рабунки.

Дня 31. грудня по полудни кілька сот переважно молодих напасників, узброєних в револьвери, доконали смілого нападу на стацию желїзницї в Дуброві. Обступивши поїзд зі всїх сторін, обезоруживши вперед сторожів і грозячи револьверами присилували урядників до безчинности. По тім зрабували всї грошї, що находили ся на стациї, в сумі 2388 рублїв і втекли без слїду. Так само без слїду пропали рабівники, що в Мазиржевичах напали були на двір Лїсецкого і зрабували кілька сот рублїв і богато дорогоцїнностий. — Із Владикавказу доносять, що 15 кінних перских опришків напало на село Байровлю, поприв'язували жителів до стовпів, забрали домашні річи, женьскі убори і плате, як також конї і всю худобу і повтїкали до Перзиї. Дотичні дослїдженя доказали, що в нападї брали участь і російскі Татари. — В селї Пещаним, кременчуцкого уїзду, виконано напад на дім сьвященика. Розбійники тяжко ранили наймита і служницю, але сьвященикови вдало ся вистрілами прогнати напасників. — У Нїжному-Новгородї напало колькісто кілька сот узброєних револьверами людий на маґазин Гогина, забрали з каси 40 рублїв і обстрілюючись втекли без слїду. Рівнож у Новгородї поповнено 30. м. м. зухвалий напад на женьский монастир. Повбивавши сторожів і зранивши економку, зажадали гроший. Та на голос дзвонів і вистрілів, наспіли на поміч сусїди і розпочали з грабіжниками борбу. Убито 9 грабіжників, а 5 ранених перевезено до тюремного шпиталю.

Наше exposé.

(*Письмо редакциї „Ukrainische Rundschau"*).

З 12-им числом „Ukrainische Rundschau", яке появило ся з друку дня 31. грудня, скінчили ми перший, зглядно четвертий рік нашого видавництва.

Рік 1906 означав для нас тяжку кризу. Довга недуга пок. Романа Сембратовича, а в кінци его смерть, здавало ся, захитала нашим видавництвом, що его ініцияторол і головним творцем був покійник. Тілько дуже щасливим обставинам треба завдячати, що ми, йдучи за домаганем наших прихильників в Галичинї і на російскій Українї, рішили ся не дати упасти дїлу в самім его розьвитї. Приґадуємо нашим шан. читачам, що ми мусїли з великим вкладом працї видати вже на початку р. 1906 числа за чотири остатні місяцї 1905 року, а перше число „Ukrainische Rundschau" вспіли випустити в сьвіт що йно в перших днях марта.

Нам вдало ся в кінци привести дїло бодай сяктак до ладу, управильнити редакційну і адмінїстрацийну техніку так, що виступаючи отсе з повідомленим нашого громадянства про наш намір вести видавництво й на дальше, можемо безпечно і певні себе заявити, що „Ukrainische Rundschau" в р. 1907 мусить в ще більшій мірі вдоволити своїх читачів а передовсїм ще з більшою енерґією продовжати свою задачу, бути трибуною всего українсько-руского народа перед Европою.

Обіцюючи видавати нашу часопись правильно, мусимо одночасно завважити, що означити нам докладний речинець появи поодиноких чисел неможливо, а неможливо задля того, що „Ukrainische Rundschau" як часопись не лиш інформацийна але й полїтична мусить прислухуватись до біжучих полїтичних справ, що нераз із конечности спричинене проволоку в появі часописи. На кождий спосіб можемо зовсїм певно заявити, що в новім, 1907 роцї всї числа будуть появляти ся перед 10-им кождого місяця.

Готовлячись до видаваня нового річника поробили ми всякі можливі заходи в справі придбаня солїдних співробітників і заявляємо з приємністю, що майже всї чільнїйші письменники і учені з поміж галицких і російских Українців згодили ся взяти участь в нашім видавництві. Найважнїйшим однак добутком для нашої часописи уважаємо факт, що ми придбали собі також співробітників поміж лїтератами-чужинцями, передовсїм Нїмцями, які з власної волї обіцяли забирати в нашій часописї голос в полїтичних справах, які доторкають українського народа, а спеціяльно австрийских Русинів.

Позволяємо собі надто пояснити наше становище до заграничної преси, як мірило нашої працї і еї успіхів. Отже успіх нашої часописи в заграничній передовсїм нїмецкій прасї, можемо сьміло сказати, несподївано корисний. Ми можемо наводити цїлими десятками назви нїмецких ґазет, що виходять в Нїмеччинї, які інтересують ся українським питанем і пишуть сьвічують їм місця, черпаючи інформациї майже виключно з нашої часописи, а навіть подаючи дуже докладно змісти всїх чисел „Ukr. Rundschau", чого на жаль не можна сказати навіть про всї наші рускі часописи.

Остаєть ся ще отверте се одно питанє: яке становище австрийско-нїмецкої праси до нашої часописи, а зглядно до порушуваних нею справ? Отже мусимо признати, що так, як провінціональна нїмецка праса в Австриї („Tiroler Tagblatt", „Bohemia", „Reichenberger Zeitung", „Grazer Tagblatt" і иньші) і деякі віденьскі стисло партийні орґани всеж таки подають звістки про наші справи, то найважнїйші віденьскі дневники („Neue freie Presse", „Die Zeit", „Neues Wiener Tagblatt" і иньші) держать ся в відношеню до наших справ як найстисліпшої мовчанки. На око і для кождого чесного чоловіка видаєть ся сей факт незрозумілим. От що писав на днях на сю тему Бернстерне Бернзон в листї до редакциї „Ukr. Rundschau" з нагоди ухвали виборчої реформи: „Одного не розумію і дивує мене се дуже, чому не вступаєть ся віденьска праса за Ваші інтереси. Я кождої хвилї готовий до Ваших услуг, щоб промостити Вашим справам дорогу до віденьских ґазет і т. д.".. Чоловікови з наскрізь шляхотною душею, яким є Бернзон, безперечно трудно збагнути зрканя віденьских дневників. Відповідь на те дають собі віденьскі дневники самі, обкидаючи себе взаїмно докорами корупцийности... Віденьска праса, якої прямо обовязком було заступити ся проти поневоленя Русинів (так ми розуміємо задачу праси!), зсолїдаризувала ся з нашими ворогами, даючи собі в той спосіб сьвідоцтво безграничної неморальности. Нїмецкі часописи в Нїмеччинї подавали звістки і вступні статї про український рух в Росиї, прикладаючи до нього велику вагу, а віденьска „поважна" праса не згадала про се ні словом; на галицких Русинах доконувано в протягу останного року полїтичного скальпована, а з віденьских „поважних" дневників не упімнув ся ні оден за права галицко-руского народа. Від часописей, що видавані і редаґовані виключно Жидами, а ведуть псевдо-національно-нїмецку полїтику, якій не присьвічує нїяка ідея ні проґрама, що надто є тілько фінансовими підприємствами, иньшого способу трактованя наших справ не можна надїяти ся. Йдучи під лад преможними впливами польским папам, віденьско-нїмецка преса, коли подавала вісти про наші справи, то звичайно такі, що або представляють нас народом меньше вартним, або полїтично-малолїтним, або просто компромітували нас в очах читаючої публики. Опираючись головно на жидівско-польских кореспондентів, подавали віденьско-нїмецкі часописи вістки про Русинів на підставі ложних і з засади простованих інформаций „Słowa polsk ого", які читають ся далї по всему сьвіту і передруковують ся всякими мовами, не простовані вже більше нїким, розносячи вісти про некультурність „славяньско-монгольских мішанців". Зглядна на се, се дуже важкий арґумент задля видаваня і розширеня

шенім житю людини не подадуть ся обяснити нїяким матеріялїстичним знанем, нїякою ґеометриєю або математикою, бо реченє: сто нуль дає завсїгди лиш нулю, — в нашім случаю не має рішучо значіня!

Яким способом ся метода має силу покорити людску душу — се пояснити, було би проблемом для себе, — великим проблемом, яким ми однак не хочемо тут дальше займати ся, бо маємо до дїла лиш з великими державними справами.

Нехай собі буде як хоче, після сеї, хоть і безперечно в високім степени бистроумної методи, можна працювати лише самими словами, сухими понятями.

Але подумайте собі, що ви кажете повторяти, і то досить часто, не лиш слова але і тони. Вибираєте собі яку небудь мельодию, якийсь означений ритм і лучите з сим якісь реченя, пр: имя в честь пануючого або желаня для нього. І до сего примінюєте ще й ту методу, що кажете сьпівати таку пісню, такий имн, не поодиноко, але масами, як пр: усїй шкільній молодїжи, або великій товпі народу, — щож тогдї побачите?

Цїлий чоловік перемінює ся, фактично перемінює ся! Ви його цїлковито з самої середини обробили і перемісили. Людина стає мов тїсто. Анї табличка множеня, анї жадне ґеометричне правило Евкліда, не стоїть так міцно, як погляди людий, оброблені вами, після сеї музикально-педаґоґічної методи.

Се є по моїй гадцї заразом найвисший триюмф музики, кульмінацийна точка можливої проґрамової музики; і з сего аж можна пізнати еї високе значінє для вихованя піддани́х, відповідних для держави, вихованя, про яке старинні народи, навіть Плятон і Арістотель, не мали відповідного поняття!

Гучні оплески і оклики подиву наступили по сих виводах Вченого-Суверена; кождий приступив до него і стиснув йому вдячно руку.

— Се що ми що йно почули, — заговорив иньший, зможе на певно поставити богато річий у властивім сьвітлї. Я питав раз одного з моїх найлїпших педаґоґів, який педаґоґічний хосен приносить спільний сьпів при забавах у дїточих городцях; що властиво при тім дїє ся і що тим осяґає ся?

Педаґоґ відповів менї, що се є особливший рід гіпнози, а властиво подвійна гіпноза; через сьпів і через товариство. Мельодия, а именно ритм спутують далеко сильнїйше спосібність думаня, духову самостійність, як яке небудь иньше средство на сьвітї, при якім би взагалї задержувало ся повну сьвідомість. Мельодия і ритм дають духови вірштваву маршруту; а коли попри се ще й сьпів є спільний, то заразом вяже одного з другими, они всї закидають собі взаїмно сильце на шию... Гадаю, що сей педаґоґ пояснив се дуже вдучно.

— Дїйсно, — додав иньший — я приглядав ся нераз дїтям у городах і на площах при забаві, коли они граючись, сьпівали разом яку пісоньку. Мушу признати, що їх личка виглядали при тім страшно глупо! По їх задеревілих поглядах можна було запримітити, що они далеко меньше можуть гадати про забаву, наколи вважають головно на се, як повинні відсьпівати пісню; забава перестає вже бути забавою! Менї далеко лїпше подобає ся, як дїти свобідно бігають, кожде відповідно до свого темпераменту, поодиноко або разом, але кожде, як йому, так сказати-б, припаде до вподоби, а не після одного правила і пут, як коні привязані оден за другим на одним мотузї. Дїти повинні більше своєї натури слухати і свобідно ся розвивати. Мої дїти не сьміють бути инакше виховувані. Що до дїтий наших підданих, то справдї з наведених причин може бути відповіднїйша иньша метода.

— Розуміє ся, — запримітив оден старий князь — не для кождого те саме відповідне. Але як спасенно дїлає спільний сьпів і музика на оброблене людских душ, бачимо найлїпше на нашій церковній музицї. Се є кіт, се карук, що всьо перевисшає!

Який зворушуючий сей вид у наших церквах, бачите на лицях молодїжи а навіть і дорослих членів громади вираз готовий на пожертвоване! Бачите, як кожда гадка про сумнїв або навіть про запереченє, придушене в самім зароді, хоть би голосило ся їм і не знати які реаґіїні доґми.

Не знаю нїякого більше зворушуючого, а именно більше успокоюючого виду, як якогось вже старшого чоловіка, на пр. обгорілого мужика, який сидить на церковній лавці, з головою похиленою на бік, з на пів отвореним ротом, з охляло спущеною бородою і очима звереними до гори мов непритомний. З таким чоловіком дасть ся богато зробити, дуже богато!

— На жаль не всї люди є обдаровані такими гарними прикметами, — сказав на се Вчений-Суверен, — деяким націям і расам бракує їх навіть цїлковито. В деяких душах нема анї слїду трансценденциї! І не можна їм сего вщїпити, хотьби старав ся то не знати як. Гадаю, що скорше можна би воду в шкло втолочити.

— Дуже часто чув я слово „трансценденция", але до тепер не можу виробити собі ясного поняття про се, — сказав иньший склонюючись перед бесїдником. — Чи через се розуміє ся певного рода ентузиязм, рід одушевленя, або може дуже глубокий погляд на сьвіт? Догадую ся чогось в тім роді!

— Нїчо з того всего!, — відповів Вчений-Суверен, — трансценденция є се спосібність, річи так бачити або понимати, як чоловік собі уявить, а не як они в дїйсности і до яких істнованя нема нїякої основи; а заразом є се прикмета, далеко більше одушевляти ся і поважнїйше понимати се, чого не видить ся, як се, що видить ся. Однак сею прикметою можемо похвалити ся лиш ми Арійцї, і тому з повним правом можемо ставити се на чолї усїх рас земских.

Хоть би якийсь з нас Арійців був Бог зна який радикальний, все таки лишає ся у нїм, славити Бога, крихітка трансценденциї; в якімсь закутку його душі сидить она маленька, дуже маленька, скулена; але — лиш зручно потріпати по пальцях! — і він є наш, сей радикал, сей надчоловік! Бо від трансценденциї до глупоти, — вибачайте за сей грубий вислів, — є лиш оден крок!

нашої часописи. Наші вороги старають ся виробленем фальшивої опінії позискати санкцию всего культурного сьвіта для своїх вчинків, а наше завдане перехрещувати на кождім кроці їх несовісну роботу. Справляючи сьвітову опінію про україньске питане на шлях правди, ми розоружимо наших ворогів і справимо, що їх оруже зверне ся проти них самих. Поступоване Поляків в Галичині, се без сумніву добра моральна підпора для польских гнобителів в Прусах. Заразом се доволї переконуючий доказ для наших тверджень.

Щоби сповнити як слїд наше завдане, нам неминуче розширити наше видавництво. Коли вже задля невідрадних материяльних відносин серед нашої суспільности мусимо поки що залишити думку збільшеня обему нашої часописи, то вже неминуче конечна річ бодай потроїти наш наклад. З дотеперішнього накладу висилаеть ся $^{3}/_{5}$ части передплатникам-Русинам, а $^{2}/_{5}$ розходить ся даром по заграничних редакциях, інституциях, диплёоматах та письменниках. Отсю дарову розсилку ми повинні бодай потроїти. Ми повинні розсилати нашу часопись непремінно всїм членам австрийского і нїмецкого парляменту і всїм визначним членам всїх европейских парляментів, всїм нїмецким часописям в Австриї і Нїмеччинї і важнїйшим часописям серед иньших европейских народів, всїм австрийским і нїмецким державним інституциям, членам пануючих домів, полїтикам, лїтератам, диплёоматам у всїй Европі і т. д. Тодї тільки, спопуляризувавши скрізь в цїлім цивілїзованім сьвітї нашу національну справу, ми потягнемо певно овочі з нашої праці. Пора для нашої роботи тепер дуже вигідна і ми повинні звернути також і в той бік нашу енерґію.

Обіцяючи з сторони редакциї приложити всїх можливих заходів в тім напрямі, ми звертаемо ся з дуже серйозним не так прошенем, як зазивом до нашої суспільности, прийти нам в поміч, — прийти нам в поміч лїтературними працями, а передовсїм материяльно, передплатою. Наша часопись, се не фінансове підприемство, обраховане на зиски; зисків ми не сьміемо мати нїяких. Та не до зисків нам. Чотири роки нашого видавництва принесли нам дуже великі дефіцити, в які втрутили нас, на жаль, наші таки передплатники, що здебільшого залягають з передплатами за рік 1906, а то й за рік 1905, в навіть 1904! Сї залеглости такі великі, що стягнувши їх, ми могли би покрити майже весь наш недобір. І от при нагодї звертаемо ся до тих наших неточних передплатників з р. 1904 і 1905 з просьбою, поспішити вже раз з заплатою і помогти нам в той спосіб здвигнути ся і станути сильно на ноги — також під зглядом материяльним. З другого боку звертаемо ся до наших прихильників і просимо підпирати нас і на далї чи то помічю лїтературною, чи з'єднанем передплатників.

Передплатникам невдоволеним назвою „ukrainisch" відповіли ми вже недавно в „Дїлї". Додаемо тепер тільки ще одну увагу, а то, що й другий популяризатор україньско рускої справи, Наукове тов. імени Шевченка, яке видае на рік чотири справоздання з дїяльности товариства в нїмецкій мові (Chronik der ukrainischen Schewczenkogesellschaft der Wissenschaften) уживае постійно назви „ukrainisch", якої то назви придержуе ся також проф. Грушевский в своїм нїмецкім виданю „Історії України-Руси". При тім заявляемо, що в статях, які відносять ся до справ специяльно галицких ми все уживали і будемо уживати назви „ruthenisch", паралельно з назвою „ukrainisch".

Ми уважали за відповідне подїлити ся наведеними увагами з нашими шан. читачами і дякуемо хвальній редакциї „Буковини" за ласкаве удїлене місця для сих наших увах.

Відень, 30. грудня 1906.

Василь Яворский, видавець. *Володимир Кушнїр*, редактор.

Телеґрами „Буковини".

Дня 3. січня 1907.

Заговір в Сербії.

Білгород. З поінформованих кругів доходить вістка, що елементи, незадоволені з теперішним режімом в Сербії, задумують в час православних різдвяних сьвят усунути із престола, ба навіть убити короля Петра. Вже тепер пошукують на ріжних пануючих дворах за кандидатом на кровію политий сербский престіл. Заграничні диплёомати на сербскім дворі ожидають з неспокоем будучих подїй.

Атентат на жандармів.

Варшава. Вчера застрілено тут на отвертій дорозї двох жандармів. Кінна жандармерия накинулась по тім з шаблями на публику і убила одного чоловіка а кількох зранила.

НОВИНКИ.

Чернівцї, 3. січня 1907.

Редакция „Буковини" *пошукуе сталого співробітника із днем 1. січня 1907. Листовні зголошеня із поданем услівій слїд пересилати безпроволочно прямо на адресу редакциї.*

Нинїшні вибори до ради мійск. набирають часом дуже живого характеру. Не обходить ся без перепалок між поодинокими аґітаторами. Заким що стоїть справа кандидатів сполучених партий добре, а вислїд голосованя буде ся знати пізно в ночи.

Пригода. В понедїлок по пол. переїхав на улици Резиденциї якийсь фірман із Кльокучки якусь робітницю, яка потерпіла легкі ушкодженя. Проти виновника заряджено суд, доходженя.

Крадїж. Посесор із Ропча, Самуел Фляйшер, повідомив полїцию, що в недїлю вечером вкрадено з перед його хати пару коний (сивого і білого), впряжену в залубинї, бронзової барви.

Слїпота і слабодушство як родинна слабість. В послїдних роках спостережено хоробу, яку можна назвати родинною хоробою. Проявляе ся вона в дїтий в молодих лїтах житя, особливо між 14. а 16. роком. Судьба таких дїтий безмежно сумна, вони ослїпають, ідіотїють і тілько щасте, що по коротшій або довшій слабости гинуть, бо хороба стае чим раз прикрійшою. Родять ся такі дїти зовсїм здоровими, а слабість проявляе ся аж пізнїйше, десь в 8 або 9 місяци. Розвиток дитини не йде правильним шляхом; вона не може привчитись сидїти і ходити, не мае волї, впоюе очі в будь які місця, а голова паде все в зад. Першим симптомом сеї хороби е осліплене, а разом з ним появляе ся упадок духових здібностий. Причиною сеї хороби мае бути споріднене крови родичів; найчастїйше трафляють ся ті хороби в жидівских родинах.

Гнїздо в людскім черепі. В Нідден на цвинтари, призначенім для померших на джуму, найшов колисьто др. Ваґелер людский череп, в якому було гнїздо жайворона. Др. Ваґелер поясняе се відкрите в тижневнику „Umschau" і замічуе, що такі випадки трафляють ся дуже часто в африканьских пустинях, де нема тільки дерев, щоб всї птахи могли будувати на них свої гнїзда. Вони помагають собі, як можуть і вдоволяють ся навіть людскими кістяками. Околиця коло Нідден дуже мокра і бідна на дерева, а у згаданім старім цвинтари часто лежать кости незакриті, тож і стае ясно, чому той жайворон розгнїздив ся в черепі якогось homo sapiens.

Духова ріжниця полів. В ню-йорскім унїверзитетї „Колюмбия" пороблено богато експериментів, щоб вислїдити ріжницю духових здібностий в обох полах. Дослїди тревали чотири роки і привели до такого результату: Жіночий пол намятае лїпше твари і схоплюе скорше понятя; мущина мае більшу голову, сильнїйшу память для почутого, скоршу силу асоцияциї, скорші рухи і більше розвинену можність оцїнювати дімензиї. В льоґічній памяти і в можности, зносити страпаци, обидва поли собі рівні. Прийшло ся також до переконаня, що студенти, які психольоґічні іспити складають найлїпше, провадять і свої студиї найлїпше і що 50 проц. початкових студентів терплять на галюцинациї, які тревають часто через цїлий час студий.

Камінє в жолудку. В женщин, що поликають волосе, знайдено нераз пухлини в жолудку, завбільшки кулака, а в столярів, що із пяньства випивають розпущену полїтуру, меньші або більші кавалки клею, що разом з останками страв перетворюють ся в дїйсне камінє. Перед останним фактом стоять навіть головачі на полї медицини як перед тяжкою загадкою, як се доказуе випадок, спостережений на операцийнім столї унїверзитетскої клїнїки в Бонї. Мущина, середних років, хорував від чотирох місяцїв на тяжку жолудкову недугу. Через те він так схуд, що пальцями можна було пізнати пухлину в жолудку. Медики клїники бачили недугу в пухлинї сїтки або кишки, а хірурґи в жолудковім рацї. При операциї виявило ся, що в жолудку були два камінї, котрі повстали з останків страви, мяса, а держались купи лепкою субстанциею. Загадка розвязала ся, коли по вдалій операциї довідали ся, що хорий, будучи столярем, призвичаїв ся випивати від часу до часу розпущену полїтуру. Аж перед двома роками він нарозумив ся, та було вже за пізно, бо камінє вже було.

Вінчанє Андрея Жірона відбуло ся 27. грудня в Брукселї. Як наші читачі догадують ся, був Жірон учителем француского мови на дворі теперішного саксоньского короля і втїк по тім із принцесою Люїзою до Швайцариї, де перебував з нею довший час. Та Жірона не довго вязала до себе королївска любовниця і він покинув еї, щоб тепер оженити ся з панною Брем, якої сестра віддана за письменником Анкен (Hennequin). Покиненій Люїзї, яка видалена із королївскої родини і перебувае в Італїї, лишилась, по думцї короля, лише одна памятка на Жірона... мала донечка Монїка.

Статистика австрийских желїзниць за р. 1905. Мінїстерство желїзниць розіслало сими днями статистику із своїх доходів і розходів за рік 1905; всї доходи із державних і льокальних желїзниць виносили того року 732 мілїони корон (о 40 міл. кор. т. е 5·78 проц. більше як рік перед тим). Загальні видатки виносили 490 міл. кор. (о 3·93 проц. більше), а чистий зиск 242 міл. кор. (о 22 міл. кор. більше як рік перед тим): Сей зиск рівняе ся опроцентованю капіталу 3·48 від ста — проти 3·25 року 1904.

Американьскі желїзниці. Після статистичних даних, які перед кількома днями появили ся, перевезли в 1905 р. американьскі желїзниці близько 800 мілїонів людий, а товару 1610 мілїонів тон. Рівночасно оголошують ґазети виказ страт і жертв за той рік. Показуе ся, що на американьских желїзницях згинуло в протягу минувшого року 9703 людий а 86 тисяч потерпіло тяжкі рани.

Вогонь в пристани. В ґенеральнім маґазинї ґенуеньскої пристани вибух колисьто в депотї бавовняним вогонь, мабуть через самозапалене бавовни. Вогонь обібрав скоро широкі розміри, так що огнева сторожа аж по тяжкій праци зльокалїзувала його. Шкода виносить 200.000 лїр.

Оповістки, іменованя і т. п.

Відзначенє. Румуньский король надав директорови Ш. ґімназиї в Чернівцях, Тодорови Бужорови, офіцирский хрест ордену корони. — (Зазначимо, що сего року румуньский король якось надто часто відзначуе буковиньских „дїячів". Дир. Бужор, як відомо, родом Русин із Берґомету н. С.).

На виділовім засїданю тов. „Руска Школа", яке відбуло ся дня 22. грудня 1906 принято до відомости, що мінїстерство звернуло вже законопроект о видїлових школах краевій шкільній Радї, припоручаючи їй поробити в нїм вказані зміни а опісля передати его Видїлови краевому, який мае предложити его соймови до ухвали. Ухвалено не устроювати курсу для видїлових шкіл, бо вже краева Рада шкільна піклуеть ся сею справою. Принято з вдоволенем до відомости, що мінїстерство запевнило послів Єротея Піґуляка, д-ра Штравхера й Гормузакого, що зреорґанізуе учительску семинарию по мисли ухвали краевої шкільної Ради. Далї принято до відомости, що краеве правительство готове устроїти для учителїв курс для ґіґієни. Ухвалено попросити таких людий, які мають певні дані, що шкільна дїтвора замість посїщати до школи, працюе на паньских ланах та фабриках, аби подавали се до відомости компетентним властям та опубликовували в часописях. Далї ухвалено поки що не закуповувати виданя ред. „Проміня" і відложити сю справу на пізнїйше. Відступлено друковане Гаврищукової „Методики природописї" чернівскій філїї тов. „Руска Школа". Опісля ухвалено дати на розпродаж виданя товариства усїм філїям по відповідній скількости, даючи 20 проц. опусту. При розсиланю книжок рішено завізвати філїї, щоби найдальше до кінця марта 1907 року понадсилали матірному товариству звіти своеї дїяльности за 1906 р. *Видїл.*

„Буффальо Біль" в Вашківцях н. Ч. Славний американьский спекулянт не буде в Вашківцях, як довідае ся з ґазет про сегорічну Маланку „Бояна", то-ж просимо охочих до забави прибути до нас дня 13. с. м. до салї „Рускої Бесїди", де буде величава забава, „льотерия" з добірними фантами, музика правдивих циганів, танцї, котільон з маскою, привіт Нового Року і 4 Індияни з дійсних Вашківцїв. Початок о год. 8-ій вечером, вступ 1 кор. (уповажнюе ходити, стояти, мужчинам сидїти, а паням гуляти). Запрошеня розсилаемо. — *Видїл „Бояна".*

Тов. „Січ" в Вашківцях уряджуе дня 14. с. м. величаву „Маланку" в сали касиновій. В склад входять забави, музика „Бояна" і сьпіви, штучка „Новий Рік", відчит і кінематоґраф. Вступ для мужчин 20 сот., для жінок 10 сот. — *Старшина „Січи".*

Сї слова викликали між присутними велику веселість. — Так!... Так!... Так!... — кликало кількох разом — „Се е так! і Богу дякувати, що се так!", а відтак продовжав бесїдник з поважною міною.

— Ся справа для нас великої ваги, — всї напружено слухали. — Хоть би якийсь вчений, або ґенїй науки, або критик, або якийсь релїґійний реформатор відкидав всьо, перед чим иньші схиляють ся з почестию, хоть би і Бога заперечував — вірить всеж таки у містику королївства; а коли не в се, то робить собі з национальности, раси або вітчини свою власну містику, і, мої благородні братя і свояки, так одно як друге нам цїлковито вистарчае! Бо оден рід містики е получений з кождим иньшим мов би підземним хідником, а наколи лиш уживаемо відповідних метод, наклонимо зовсїм певно сих панів до почуваня містики царства, гадаю через се: містики уродженого реґентства!

— Знаменито — закликали Пануючі. Прегарно, — заприміти молодий Суверен — се треба собі затямити!... Як низько, стоять супроти нас як бачу з сего иньші раси, коли они не спосібні до таких містичних почувань!

— Певно! І наслїдком сего е також прикмета майже всїх ориентальних, — говорив дальше Вчений-Суверен, — що они не мають найменьшого змислу до військових походів, і, що ще більше жалю, що они не мають також жадного зрозуміня для високого значіня шляхти. Їм бракуе зовсїм сеї гарної і хосенної інституциї, родової шляхти. Они всї е мов би племя Кораг, не хочуть нїчо чути про касти, не зносять нїякого родового першеньства.

— Як тїсно вяжуть ся ті річи зі собою, — сказав на се другий, „Є отже дійсно народи, а про се не знав я зовсїм до тепер, що не вірять в містику уродженя?!"

— Сего вже за богато, закликав молодий Суверен розсерджений.

(Конець буде.)

Цїна оголошень за одноразове їх поміщене: Цїла сторона 80 К., $1/2$ сторони 60 К., $1/2$ стор. 40 К., $1/4$ стор. 20 К., $1/8$ сторони 10 К., $1/16$ сторони 5 К., $1/32$ сторони 2 К. 50 с. — Анонси обчислює ся після обему місця не після малого тексту.

ОГОЛОШЕНЯ.

За рубрики: Надіслане і Оголошеня редакция не відповідає.

При кількоразових або при річних замовленях, значний опуст.

Дрібні Оголошеня малим друком (petit), числить ся по 4 с. від слова.

Належитостий за анонси марками почтовими не принимає ся.

Адміністрация Видавництва „Крейцарової Бібліотеки" черновецкої філії тов. „Руска Школа" повідомляє всіх тих, що замовили Календарик на р. 1907 або ще замовити хотять, що другий наклад вже друкуєть ся і вийде по рiздві. — За Адміністрацию *Ів. Синюк.*

Головні збори каси пож. і щад. з необмеж. порукою для громади Стара-Жучка відбудуть ся дня 19. січня 1907 р. н. ст. о 2 год. по обідї з слідуючим дневним порядком: 1. Звіт діяльности старшини каси за минувший рік. 2. Річний обрахунок і білянс. 3. Вибір двох нових членів старшини каси. 4. Вільні внесеня. — *Дарій Пігуляк*, нач. каси,

Звичайні Загальні Збори Каси позичкової і щадничої для громади Глібока відбудуть ся дня 20. січня 1907 о 2-ій год. п. п. в домі Читальнї з таким дневним порядком: 1. Справоздане Старшини, провірене річних обрахунків і білянсу; 2. Наради над внесенями Старшини і Ради Надзорчої; 3. Звільнене Старшини, Ради Надзорчої і Касиера і уділене Старшинї абчолюториюм; 4. Вибір Старшини, Ради Надзорчої і Касиера. — Старшина.

Видає товариство **„Руска Рада"** в Чернівцях.

За редакцию відповідає: Віктор Строїч

З друкарнї товариства „Рускої Ради" в Чернівцях під зарядом Івана Захарка.